

**МИХАИЛ ЕМЦЕВ, ЕРЕМЕЙ
ПАРНОВ
НЕОСТАВЯЩИЯТ СЛЕДА**

Превод от руски: Цвета Пеева, 1965

chitanka.info

— Ето я — каза Нибон, като сочеше синия екран.

Впрочем, Андрей и сам бе видял вече планетата, известна под името Зеления Превал. Както винаги Нибон пак избързва. Звездолетът още не е излязъл на свободна орбита, а със сърцето си Нибон е вече на Зеления Превал. Припрян, постоянно напрегнат, все бърза във всичко да изпревари другите.

— Получи се сигнал от Корин. Кацането ще стане по лъч.

— Още по-добре.

Андрей стана от пулта, превключи управлението на ракетата към автомата и се изтегна в стартовото кресло. Нибон вече лежеше в креслото до него: под прозрачния лилав похлупак блестяха огромните му черни очи. Зеленикава бледност бе покрила мургавото му лице. След злополуката на Черния Титан Нибон зле понасяше кацането.

Здравата се намъчиха на Черния Титан. Андрей затвори очи. За миг се пренесе на угнетяващо мрачната планета от системата на черното слънце, без нито един лъч светлина. Планета на вечната нощ! Андрей потръпна, като си спомни прекараните там месеци. Но всичко това е вече минало. Сега ги очаква заслужена почивка на милия Зелен Превал...

— Май че виждам стопанството на Джордж — рече Нибон.

— Скоро ще бъдем у дома, Ниб — усмихна се Андрей.

И наистина след двадесетина минути двамата космонавти стъпиха на стартовата писта на Зеления Превал.

Ярката светлина ги заслепи.

— Това не ти е Черният Титан — засмя се Андрей, като слагаше тъмните очила.

— Почти като на Земята — замечтано каза Нибон. — Каква зеленина!

— Само небето е прекалено виолетово. Но това няма никакво значение. Важното е, че може да се диша. И то не въздух от балон, а както се полага на всяко живо същество, от небето, направо от стихията... Каква шир! Хо-хо-хо!

От вика на Андрей слабо ехо се разнесе над безлюдната зелена равнина, заобикаляща космодрума.

— А къде е Джордж? — сепна се Нибон. — Няма ли да ни посрещне?

— Че защо? Киберите му правят всичко: посрещат, изпращат, разтоварват, отвеждат... Сега ще отидем в къщичката му, ще пием чай. Истински земен чай. А, ето я и колата.

Към тях се приближи открит автомобил. Космонавтите сложиха нещата си и потеглиха.

— Хубаво е, нали? — усмихна се Андрей.

Тесният път криволичеше сред гъста растителност. Порести листа, широки като длан, брулеха лицата на космонавтите. Из въздуха се носеше ароматът на огромните бледолилави цветове. Андрей късаше листата, вдъхваше жадно аромата им и ближеше капките роса.

— Каква е точно специалността на Джордж? — запита Нибон.

— Биофизик. Неговата стихия са радиовълните и животът. Може би ще го заварим да изобретява радиолъч, изпреварващ разширяващата се Вселена, или... Ето и кулата на Корин!

Храсталаците свършиха и космонавтите навлязоха в малка зелена долина. В средата се виждаше бяла къщичка и до нея сива масивна кула, на покрива ѝ стърчаха антени с най-причудливи форми.

В къщичката нямаше никой. Космонавтите обиколиха всички стаи. Джордж го нямаше.

— Може би е в кулата?

— Не, едва ли. Щеше да ни види и да излезе. Я да чуем секретаря му.

Андрей натисна един от бутоните на черната кутия, която се намираше в кабинета на Джордж. Отначало се чу мотив на детска песенчица, изпълнявана от дрезгав бас. После същият глас каза: „Заминавам за една седмица в биозоната. Ще се върна на седемнадесети.“

— А днес коя дата сме? — запита Нибон.

— Сега ще узнаем, ето го тукашния календар — Андрей повъртя в ръцете си сложната таблица и промърмори: — Не ми е съвсем ясно.

— Планетата се върти бързо.

— Да, едва сварваш да се озърнеш и денят превалил. Джордж си е направил календар според земния: понеделник черта, после две черти, събота е отбелязал със зет. Нищо не разбирам. Впрочем...

Андрей се замисли и изведнъж радостно се провикна:

— Аха, Джордж ще си дойде вдруги ден. Ето, виждаш ли числото със синьото кръгче? Това е денят, когато е заминал. А с червено кръгче

е отбелязал днешния ден — петнадесети — датата, на която ще пристигнем. Значи домакинът трябва да си дойде вдруги ден.

— Добре, хайде да почиваме.

— Най-подходящото място е терасата, горе на покрива...

В дълбоките с навеси кресла бе уютно и прохладно. Огромните перести листа на палмите безгрижно се поклащаха, откъм полето се носеше леко шумолене, от тъмното небе струеше прохладен и опияняващ като ром въздух. Андрей почувствува приятно замайване.

— Хубаво е — тихо, сякаш на себе си каза той и добави по-високо: — Като в къщи при мама...

В далечината се разнесе красив печален звук, сякаш струна се скъса.

— Какво е това? — запита Нибон.

— Може би птица — каза Андрей.

Далечният звук бавно замираще, с него си отиваше и денят. Нощта тук настъпваше бързо, небето изведнъж притъмня, взеха да се появяват звезди.

— На Джордж сигурно му е трудно тук — рече Нибон. — Аз не бих могъл да живея така сам.

Зелената степ стана тъмнолилава. Лъхна студен и влажен въздух. Прокрадващата се нощ спусна черната си лапа. Нибон с тъга изпрати ивица светлина, чезнещата зад хоризонта.

— Отначало на Зеления Превал работеше комплексна бригада от строители, геолози, биолози. После бригадата прехвърлиха на друго място, а тук останаха Джордж и Мария. Вършеха огромна изследователска работа и същевременно помагаха на отбиващите се като нас космонавти. Всичко земно, което виждаш на тази планета, е дело на техните ръце. Цялата тази зеленина, плантациите, дърветата...

— Ще ми покажеш ли къде е загинала Мария? — въпросът на Нибон прозвуча във вечерната тишина като скрит упрек. Към кого? Неизвестно. Може би към съдбата, може би към хората.

Андрей погледна съчувствено Нибон. Тези състояния му са добре познати. Нибон е само от две години в Космоса, а Андрей — от седем. Седем години земно време е твърде много. Доскоро и той като Нибон страдеше, когато узнаеше, че още един човек е загинал в Космоса. Но вече не изпитваше скръб, а само съчувствие към загубилия другаря си.

Защо да се предават сега на тези тъжни мисли? Нали успяха да се измъкнат живи от лапите на Черния Титан. Трябва да си починат, да наберат сили за новата тежка работа, която ги очаква.

— Далече е оттук. Мария и Джордж отглеждаха там „каменояди“ и работеха на плантациите в скафандри. „Каменоядите“ са много капризни растения, но вършат извънредно важна работа — превръщат кислорода от окисите на елементите в атмосфера и затова Джордж и Мария се грижеха за тях от сутрин до вечер. Понякога се налагало двамата да работят в различни краища на планетата, защото трябваше за кратък срок да се създаде атмосфера. По онова време тук падаха метеорити. Сега атмосферата пречи, но тогава още я нямаше. Едно такова парче улучило шлема на Мария, когато Джордж бил далече. Лежала в безсъзнание твърде дълго... Оттогава Джордж не напуска Зеления Превал. Бивал е няколко пъти на Земята, но винаги се завръща тук. Насам го теглят спомените и някакви изследвания, започнати още с Мария. Последния път, когато го посетих, той ми разправя за тях, но тогава нямаше време да поприказваме по-надълго и не ми стана много ясно.

Андрей замлъкна, разглеждайки притъмнялото небе. Нибон се опитваше да си представи как Джордж живее сам на тази планета. Сигурно, както става в подобни случаи, го спасява работата. Голямото полезно дело, нужно на хората и там, далеч, на Земята, и тук, в безкрайните космически простори...

— Знаеш ли — каза неочаквано Андрей така високо, че Нибон трепна, — аз бих нарекъл Зеления Превал шепнеща планета. Тук няма силни звукове, всичко наоколо шумоли, шепти, мърка.

— И мяука — едва доловимо се усмихна Нибон. — Интересно, защо Джордж не е развъдил тук котки?

— Има такова намерение. Търси подходяща порода. Е, не мислиш ли, че е време да спим?

Утрото нахлу стремително в спалнята. Когато Андрей влезе в столовата, Нибон вече пиеше чай и разглеждаше албума на космонавтите, целият изпъстрен с рисунки, фотографии и подписи. Всеки, посетил Зеления Превал, бе написал в него нещо за спомен.

— Този албум е много ценна реликва — замислено каза Нибон. — Ще помоля Джордж да извади за мен едно фотокопие. Още днес ще му кажа.

Андрей с удоволствие изпи чая си.

— А ти видя ли го?

— Да.

— Кога?

— Преди малко.

— А защо го няма тук? Да не се крие от нас?

Нибон мълчаливо сви рамене.

— Видях от прозореца, че по двора върви мъж и го повиках. Той се обърна, махна с ръка и каза, че ще дойде след малко.

— Сега къде е?

— В кулата.

— Не, грешиш, тук съм! — чу се висок глас и на прозореца се появи усмихната, почерняла физиономията на Джордж.

— Здравейте, приятели!

Тънка ръка с розови нокти се залови за рамката, после другата, скок — и Джордж се озова в стаята. Беше висок, широкоплещест с тънки дълги крака. Облечен в пъстро яке и къси панталони, той приличаше по-скоро на безгрижен летовник, отколкото на стопанин на планетата Зеления Превал, изпълняващ важни и сложни задачи.

— Не ти ли харесват вече вратите? — усмихна се Андрей. — Запознай се с Нибон, с него бяхме на Черния Титан.

Джордж кимна и, незабелязал сякаш протегнатата ръка на Нибон, се запъти към креслото. Седна, кръстоса крака, постави ръце на коленете си.

— И тъй, приятели — започна той с тържествен тон, — искам да ви предупредя, че на тази планета космонавтите трябва да се чувствуват като у дома си, на Земята.

— Благодаря. Виж, ако бяха тук и няколко милиарда, населяващи нашата старица — забеляза Нибон.

— Тогава ще трябва да спят прави — подхвърли Джордж.

„Нибон, както винаги, е прав — помисли си Андрей. — Главното, което те подтиска на тази очарователна планета, е безлюдността. Хората ги няма, милите хора със смеха и сълзите им, с любовта им към прекрасното, с настойчивостта им и дори с техните разпри! Колко далече са от нас...“

На Джордж, изглежда, му хрумна нещо, по лицето му премина лека гримаса.

— Удивително — каза той. — Удивително съвпадение не само в мислите, но и в най-съкровеното желание. Колко сме все пак еднакви! И аз често мисля за това. Вселената трябва да бъде населена с хора. Само космонавтите не са достатъчни. Необходимо е да има хора, навсякъде, много хора. Отдясно и от ляво, отпред и отзад, на всички планети, на всички астероиди, на големите метеорити и дори на звездите.

Нибон го гледаше с интерес. Андрей, смаян, отвори уста да каже нещо, но я затвори, без да промълви.

Замълчаха. Неочаквано Джордж стана и скочи през прозореца. Приведеният му гръб се понесе към кулата. Нибон отиде до прозореца и каза, като гледаше подир Джордж:

— Пет години самота е все пак твърде много, не мислиш ли?

— Че той съвсем не е самотен. Постоянно има гости.

Изведнъж Нибон завика, сочейки нещо в дъното на двора. Андрей се спусна към него.

— Какво има?

Нибон прекара ръка по лицето си, сякаш отпъждаше досадна муха.

— Нищо. Стори ми се...

В стаята се разнесе ясният, спокоен глас на Джордж:

— Приятели, аз съм в кулата. Елате да ме навестите. Имам за вас някои новости.

Кулата на Корин имаше вид на голяма радиотехническа лаборатория. Андрей забеляза образцовия ред и чистота в помещенията. Светкаха сините очички на сигналните лампи, делово бръмчаха генераторите, скрити зад ослепително белите табла.

Джордж беше на горния етаж. Андрей съзря подметките му през решетъчния под.

— Качете се при мен — викна им той отгоре. — Асансьорът работи.

Горният етаж на кулата представляваше кръгло помещение с решетъчен под. Прозорци като стъклен пръстен опасваха цялата кула. Под тях в причудливи зигзази бяха разположени стотиците копчета на пулта за управление. В помещението освен Джордж се намираше странна подвижна конструкция, наподобяваща октопод. От вретеновидното телце, поставено на колелца, стърчаха множество

тънки и дебели пипала. Механичният октопод обикаляше пулта и натискаше различни копчета.

— Моят робот — усмихвайки се, каза Джордж. — Джими, запознай се с нашите гости.

Джим се приближи към Нибон и протегна гора от ръце.

— Ще трябва да стиснеш всичките, иначе ще се обиди — каза Джордж.

Андрей с отвращение докосна студените кукички и чукчета на Джим.

— Защо е сляп, неприятно е.

— Имаше очи, червени. Но лампичките изгоряха, а все нямам време да му поставя нови.

Нибон извади пакет цигари и неочаквано подхвърли една на Джордж.

— Дръж, запуши!

Ръката на Джим я улови мълниеносно.

— Благодаря, вече не пуша — усмихвайки се, каза Джордж.

— Е, какви са твоите новости? — запита Андрей.

— За вас, разбира се, едва ли ще е нещо ново. Наскоро след последното ти посещение на Зеления Превал ми изпратиха от Управлението за логично-аналитични резерви електронноизчислителна машина. Ето я.

Джордж посочи с ръка долу, където проблясваха металните прегради на блоковете.

— Навярно някоя вехтория — небрежно подхвърли Андрей.

— Не, защо? Работи отлично — каза Джордж и на Нибон се стори, че в гласа му прозвуча обида. — Тази машина е единственият ми приятел, дори нещо повече от приятел. Тя е мозъкът и душата ми.

— Хайде пък и ти — с недоумение промърмори Андрей.

— Да, това е, разбира се, голяма придобивка за Зеления Превал — забеляза Нибон.

— Не ще и дума. Нали знаеш колко биологични проблеми ми останаха в наследство от Мария. Работата не е само там планетата да заприлича на Земята. Тя трябва да стане по-хубава от Земята. Тук трябва да се създадат най-благоприятни условия за човешкия организъм. Провеждам огромна работа по селекция на растенията и във

връзка с това... — Джордж се замисли за миг — и с някои други проблеми има въпроси, които бих искал да си изясня с вас.

— Казвай, може да ти помогнем.

— Виждаш ли — започна неуверено Джордж. Изглеждаше смутен. — Понякога ми се струва, че съм забравил най-елементарните неща от биологията. Например, биологичното безсмъртие... Растенията, отгледани от мен и Мария, ще загинат, но потомството им ще даде живот на ново поколение и така нататък. За такова безсмъртие са нужни винаги две растения или поне два цвята — мъжки и женски. Нали разбирате, винаги две природи, два пола. Ами ако има само един пол, как ще обезпечи той безсмъртието си?

Нибон мълчешком гледаше втренчено Джордж. Андрей вдигна учуден вежди.

— Но нали при вегетативното размножаване, всяка част на организма може да послужи за зародиш на бъдещо растение — рече той. — Забий калем в почвата и ще израсне нещо, приличащо си с родителя като две капки вода. Разбира се, вегетативното размножаване не може да продължава до безкрайност, защото настъпва израждане. Но да вземем, например, размножаването на микроорганизмите. Простото деление на клетката нали води практически до безсмъртието на всички едноклетъчни?

Изведнъж Джордж се развълнува, удари се някак безшумно по челото и се разсмя. На Андрей този смях се стори престорен. Нибон продължаваше безмълвно да наблюдава стопанина на Зеления Превал.

— Да, вярно, деленето, простото делене води към безсмъртие. Как се оплетох. Наистина, аз имах и други идеи, но все пак...

Той млъкна съвсем объркан. После неочаквано каза най-спокойно:

— Време е за обед, в столовата ще намерите всичко необходимо.

„Май иска да се отърве от нас“ — удивен помисли Андрей.

— Няма ли да дойдеш с нас?

— Не, днес съм на диета. И изобщо, приятели, не ми обръщайте внимание. Имам срочни задачи, а на вас ви е необходима почивка. Чувствайте се като у дома си.

— Слушай, Корин — Нибон се приближи към Джордж, — ако ти пречим — кажи.

Той вдигна ръка и понечи да я сложи на рамото на Корин. Джордж рязко се дръпна.

— Откровено казано, приятели, не ще мога да ви отделям достатъчно внимание.

— Какво има, Джордж?

— Замислил съм блестящ, нечуван експеримент. Ако сполуча, името на Джордж Корин ще загърми по всички планети. Засега нищо не мога да ви кажа. Още е тайна. Но ти, Андрей, преди малко произнесе думата, която отдавна търсех. Сега знам какво да правя.

— Все пак пет години самота са наистина много. Дори на Зеления Превал — унило рече Андрей, посрбвайки от кафето. — Какво гледаш там?

Нибон стоеше до прозореца. Наблюдаваше кулата на Корин.

— Преди половин час Корин замина с въсхода към ракетодрума заедно с „автопаяка“ си. Оставиха вратата на кулата отворена, аз отидох и я затворих.

— Защо?

— Не знам.

Не, Нибон или знаеше, или подозираше нещо. Макар че той винаги си дава вид на много осведомен. Дори и нищо да не знае.

— Ела насам — повика го Нибон.

Андрей видя как от въсхода леко скочи Джордж, а след него, вкопчвайки пипалата си за вратичката, изпъзля и Джим. Роботът се натовари със сандъци и пое към кулата. Пред затворената врата Джордж се спря като вцепенен. Джим остави сандъците и проточи дългите си тънки пипала към бравата. Вратата се отвори, роботът едва се провря с товара си през тъмния правоъгълен отвор. След него влезе и Джордж.

— Е, какво има?

— Нищо! — отвърна Нибон и сви рамене. — Искаш ли да се поразходим из степта?

— С удоволствие.

Степта на Зеления Превал напомняше добре поддържаните тревни площи на градските паркове. Андрей бодро тъпчеше жилавата трева.

— Първият признак на психическото разстройство е страхът от човешкото общество — заговори равнодушно Нибон, крачейки отпред.

— Не, не ми се вярва.

— Вторият признак е манията за величие.

— Не ми се вярва.

Изведнъж пред тях се появи Корин, така внезапно, че Андрей едва не извика. Как не го бяха забелязали на това равно като дъска поле?

Джордж стоеше, леко олюлявайки се, като въртеше странно глава. Очите му се спряха на запътилите се към него космонавти. На лицето му се изписа смущение и объркване. Извърна се и бързо взе да се отдалечава.

— Джордж!

Корин мълчаливо ускори крачките.

— Джордж, почакай ни!

Корин се понесе като вихър към кулата.

— Остави го, Андрей — спокойно рече Нибон. — Виж го как тича.

— Как?

— Не мачка тревата. По нея не остават следи. Той тича във въздуха.

— Ти си полудял!

— Твърде много луди за такава малка планета...

Корин сякаш се плъзгаше по тревата. Под краката му не се огъваше нито една тревичка.

Андрей потърка очи:

— Не обичам извънплановите чудеса.

— И аз. Трябва да поприказваме откровено с Джордж.

— Слушай, Ниб, понякога ми се струва, че знаеш нещо за Джордж. По-точно подозираш.

— Нищо конкретно не знам. Измъчват ме различни предположения, но се страхувам да мисля за тях.

— Какви предположения?

— Знаеш ли, отначало просто реших, че се е побъркал. Скача през прозореца, не помни елементарни неща от биологията, избягва хората и така нататък. Но сега вече нищо не разбирам. Лудите не тичат като ангели. Гледай, изчезна в кулата си.

— Как странно влезе! — ахна Андрей. — Стори ми се, че влезе, без да отваря вратата.

— Същото ми се стори и на мен тази сутрин — замислено каза Нибон.

Когато стигнаха до кулата, вратата се оказа заключена. Нибон заудря по вратата.

— Джордж!

Мълчание.

— Джордж Корин!

Никакъв отзвук.

Върнаха се в къщичката ядосани и разочаровани. После, вече в спалнята, те се опитаха да анализират положението. Спориха дълго, разпалено. Нибон разделяше странностите в поведението на Джордж на две групи: физически, видими и умствени, логически. Първите му се струваха неоспорими. В съществуването на вторите все още се колебаеше. На Андрей пък някои неща в поведението на Джордж не му изглеждаха странни, плашеше го по-скоро начинът му на разсъждаване. И главно, този Джордж по нещо неуловимо се различаваше от онзи Джордж, когото той познаваше.

— По какво? — разпитваше го настойчиво Нибон.

— Не знам, не знам — отговаряше Андрей, — но това не е същият Джордж.

Някакво движение в стаята ги накара да млъкнат. На вратата стоеше Джордж. С леки безшумни крачки мина зад тях и седна в креслото срещу Нибон. Обичайната позната поза — кръстосани крака, ръце на коленете. Андрей напрегнато се вглеждаше в лицето му.

— Джо, трябва да си поговорим — рече Андрей.

Джордж мълчаливо ги разглеждаше, после сви страдалчески вежди.

— Да, знам, трябва да ви обясня много неща, но всичко не ще мога. Затова не искам да ми задавате излишни въпроси. Каквото мога, ще ви кажа. Но нищо повече. Пред вас не е онзи Джордж, когото ти, Андрей, познаваше. Аз съм и Джордж и не съм. Запазил съм външния му вид, но се състоя от много по-висша материя. Аз съм много по-съвършен от Джордж. Съотношението между мен и Джордж е като съотношението между мозъка на човека и маймуната.

— Какво искаш да кажеш?

Джордж скочи внезапно от креслото. Мълниеносно движение и изчезна от спалнята. Андрей изтича в столовата, но тя бе празна.

— Сигурно е много по-съвършен от предишния Джордж — каза Нибон, — щом може да изчезне от стая, на която прозорците и вратите са затворени.

— Прилича ми на някаква магия — възбудено заговори Андрей. — Разбирам, ако ставаше въпрос за чудовища от други планети, но той е човек, свой, земен.

— Изглежда, той вече не е земен, а небесен. Нима човек от месо и кости може да се движи така.

— Нима мислиш...

— Нищо, засега абсолютно нищо не мисля. Струва ми се само, че ти напразно го подплаши.

Андрей беше много възбуден.

— Знаеш ли какво ще сторя? Ще отида, ще разбия вратата на кулата, ще хвана Джордж за гушата и ще го заставя всичко да ни разкаже.

— Съмнявам се, че изобщо може да бъде хванат за гушата — отвърна замислено Нибон. — И освен това тонът на Джордж никак не ми хареса. Не се знае дали не крои нещо срещу нас. Трябва да бъдем предпазливи.

— Не, още сега да вървим. Не бива да отлагаме. Мисля, че на тази планета се е случило някакво нещастие... Трябва всичко да си изясним. Нещо не е в ред. Трябва да действваме.

Навън се беше пак стъмнило. Плътни черни сенки пробягваха над хоризонта. Кулата на Корин с осветените прозорци изглеждаше зловещо тайнствена. Тежко предчувствие стисна Андрей за гърлото. С бавни крачки те се запътиха към кулата. За тяхно учудване вратата ѝ беше отключена. Нибон смело прекрачи прага и влезе в ярко осветения коридор. Андрей го последва.

Както и преди, откъм стоманените клетки се чуваше бръмченето на генераторите: „мозъкът“ на Джордж работеше напрегнато. Андрей погледна през решетъчния под. Джордж не се виждаше никъде.

— Ти се качи горе — каза той на Нибон, — а аз ще огледам долните помещения.

Нибон влезе в асансьора, натисна бутона и се изкачи на горния етаж. Нямаше никой. В ъгъла, провесил многобройните си пипала, се беше свил Джим.

— Андрей, тук няма никой! — викна Нибон, навеждайки се надолу. В същия миг някой отзад здраво го сграбчи.

Андрей отдолу видя как лицето на Нибон се изкриви в ужасна гримаса, мярна се нещо тъмно и всичко стихна.

Само след секунди той се озова горе. Помещението беше празно. Копчетата на пулта го гледаха като безсмислени многоточия. Задъхвайки се от ярост, Андрей ритна белите и черни точки. Свиреп рев заглуши монотонното бучене на електронноизчислителната машина. Тъй вият аварийните самолети.

Една от преградите на пулта се отмести и от тъмния отвор изскочи Джим, насочил пипалата си към Андрей. Срещата с озлобения робот не предвещаваше нищо добро. Андрей се втурна към асансьора, но кабината я нямаше. Без да мисли дълго, Андрей се хвана за стоманеното въже и се спусна долу. Отзад хищно изтракаха металните ръце на Джим.

Побеснял от гняв, Андрей излезе от кулата и затича към ракетата. Трябваше да се подготви за борба с фокусите на Джордж. Облече скафандъра за работа в космичното пространство, въоръжи се с плазмения автомат „слънчев лъч“ и със специално радиоустройство, предназначено за Джим. Малката черна кутия, която окачи на врата си, можеше да излъчва различни по честота и мощност радиовълни. Тя щеше да извади от строя приемателно-предавателния апарат, който, несъмнено, бе вложен в Джим. Как ще заподскача проклетият метален октопод под обстрела на радиовълните!

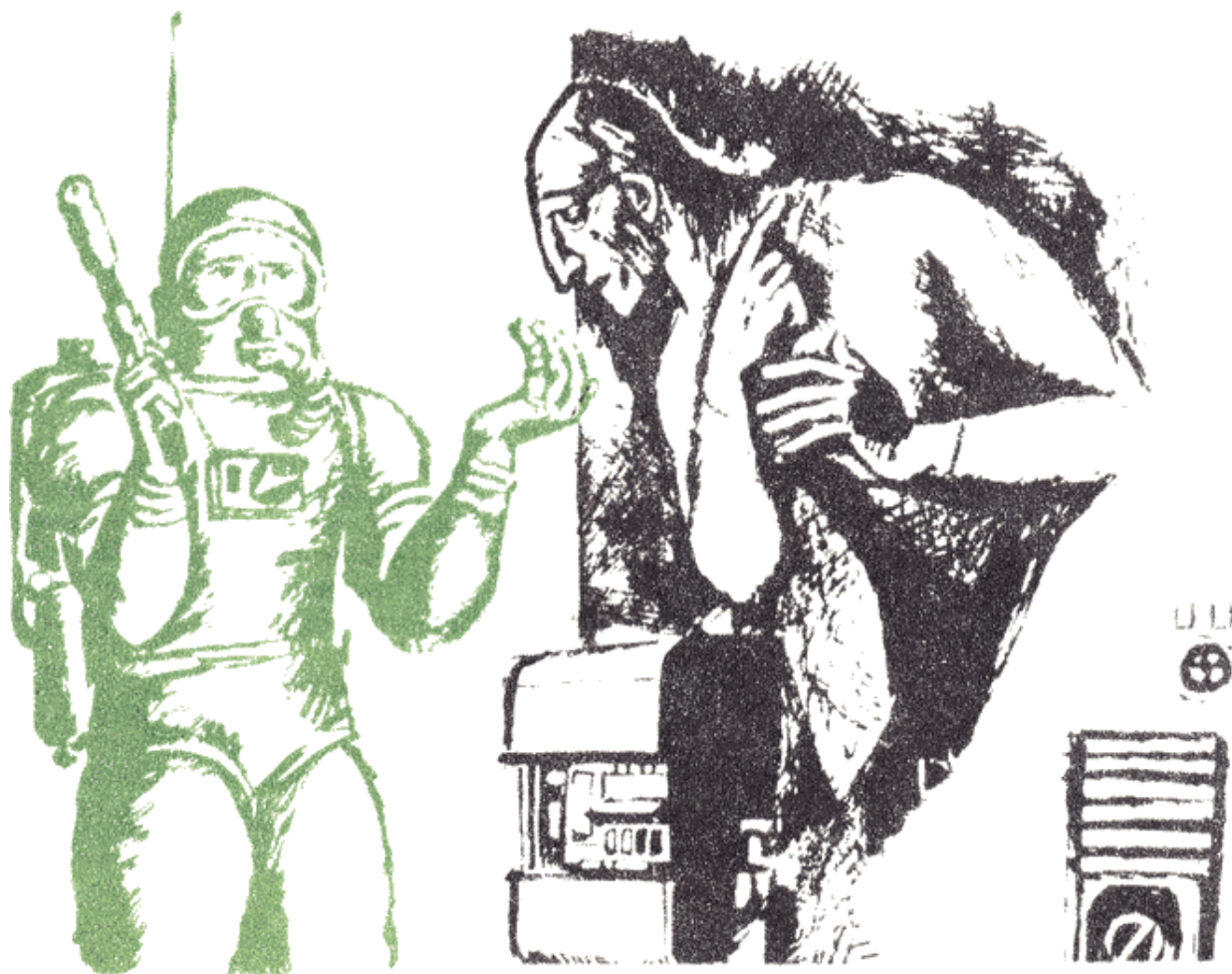
Когато Андрей наближи владенията на Джордж, на двора нямаше никой. Космонавтът реши да огледа най-напред къщичката. Обиколи всички стаи. Нищо не се бе променило от снощи: пакетът цигари на масичката, на креслото небрежно метнатата куртка на Нибон. Андрей се настани до прозореца и насочи „слънчевия лъч“ към вратата на кулата. Поседя така доста дълго. Никой не се показваше. Тогава реши сам да влезе в кулата. Щом Андрей се появи на двора, от вратата на кулата изскочи Джим и с тихо бръмчение запълзя към космонавта. Показа се и Джордж. Спря се, като видя Андрей.

— Слушай, Джо — бързо заговори Андрей, без да изпуска от очи приближаващия се робот, — не разбирам какво става тук. Но ти би трябвало, дявол да го вземе, в името на старата ни дружба да ми обясниш... Какво става с теб, Джордж? Защо нападна Нибон? Жив ли е? Махни най-после тоя паяк оттук!

— Добре, ще ти обясня — каза с равен глас Джордж. — Осъществявам програмата на живота си. Както на теб ти е нужно да ядеш, да дишаш, да спиш, за да живееш, така пък аз, за да продължа

съществуването си, трябва да вземам различни мерки. Отстранявам всеки, който би ми попречил да осъществя програмата си.

Притихналият за миг Джим разпери като ветрило пипалата си и се спусна към Андрей. Секунда — и роботът щеше да го сграбчи в стоманените си обятия. Андрей натисна копчето на черната кутийка и Джим, отпусайки пипала, замръзна на мястото си. Джордж, който стоеше пред кулата, направи изведнъж нещо поразително, чудовищно странно. Част от тялото му потъна в стената, сякаш отрязано с нож, а другата остана като барелеф на стената. От изненада Андрей се вцепени. Удивлението на космонавта, изглежда, забавляваше стопанина на Зеления Превал.

Ръцете на Андрей се изпотиха в ръкавиците. Гърлото му пресъхна. Джордж мълчаливо се усмихваше. Андрей ясно виждаше бръчките по лицето му, блясъка на прозрачните му светли очи, но не

можеше да повярва, че пред него стои човек, обикновен човек от плът и кръв.

Дявол знае какво е това. Мистика. Магия. С вик Андрей се хвърли върху Джордж. Но ръцете му нищо не напипаха, потъваха навътре и накрая се съединиха нейде в тялото на Джордж. Корин беше неосезаем. Главата на Андрей клюмна на гърдите на Джордж и потъна в тях, сякаш нещо я всмукна. Стори му се, че е попаднал в някакво млечно желе. Пред очите му заиграха разноцветни искри. В слепоочията си усети странна тежест. С големи усилия измъкна главата си от желето. Отново видя двора, кулата с антените, ярковioletовото небе и пред себе си усмихващият се Джордж.

— Успокой се — каза Корин.

И тогава Андрей за първи път забеляза, че гласът не идваше от устата на Джордж, а отстрани, откъм кулата. Сякаш там бе скрит суфльор. Гласът не излизаше от тялото на Джордж. Впрочем, нима това привидение, или по-скоро изображение на човек можеше да има тяло?

Макар и странно, но Андрей някак се успокои. Когато чудесата стават много, престават да ти правят впечатление, не вълнуват вече. В края на краищата, реши Андрей, тези кошмарни, противоестествени неща трябва да имат някакво все пак обяснение. Главното сега е Нибон.

— И тъй — заговори Джордж, — ти можа да се убедиш, че съм много по-съвършен от онзи Джордж, който беше твой приятел. Но аз съм наследил от него приятелски чувства към теб, въпреки че инстинктът ми за самосъхранение да ми подсказва, че в случая тези чувства могат само да ми напакостят. Същият този инстинкт ме накара да изолирам приятеля ти. Можеш да не се безпокоиш за Нибон, нищо не му се е случило. А що се отнася до мен, аз не съм човек. По-точно, аз съм човек, но от по-висш порядък. Очистен съм от всичко ненужно, животинско. Аз съм екстракт от ума и духа на човека. Перифразирайки известната мисъл, мога да кажа: човек съм, но всичко човешко ми е чуждо. Ако под човешко се разбира, както е прието, съвкупността от чисто животински слабости. Не съм материален в обикновения смисъл на думата. Както можа да се убедиш, за мен не съществуват никакви прегради. Не се нуждая нито от въздух, нито от храна. За мен не са опасни и високите температури. Мога да се движа с каквато искам скорост — дори и със светлинната. Бих могъл да кажа, че съм бог, ако едно нещо не ограничаваше досега могъществото ми — безсмъртието.

Андрей слушаше тирадата на Джордж със смесено чувство на отвращение и удивление. Пред него стоеше не побърканият Джордж, а побъркан призрак, приел по някакво чудо облика на Джордж. Най-добре е да го изслуша докрай, така може би ще успее да разбере в какво е силата на този призрак. Джордж продължаваше да философствува.

— От вчерашния ни разговор можах да установя факта, който не е бил вложен в паметта ми. Знаех, че безсмъртието се заключава в непрекъснато размножаване, в завладяване на нови пространства. Реших по своему да използвам този биологичен принцип. Днес ти ще бъдеш свидетел как оттук към всички краища на Космоса ще се отправят безсмъртни, неосезаеми и непобедими Джорджовци. От малката планета Зеления Превал ще направи първите си крачки великата цивилизация на неосезаемите. В завоеванието на Космоса ние ще надминем хората, защото нас не могат да ни спрат никакви материални прегради. Помъчи се да се овладееш, иначе ще изолирам и теб.

Джордж се обърна и се оттегли в кулата. Андрей влезе в къщичката, свали тежкия и неудобен скафандър и седна до прозореца. Гледаше масивната и мрачна като статуя на древен идол кула, извисяваща се на фона на ясното небе, и мислеше как да се справи с Джордж. Къде ли е уязвимото му място?

Стараше се да разсъждава логично, но му пречеше току-що преживяното вълнение. Значи Джордж не е Джордж, а някакъв призрак. Но той има власт над материалните тела: командваше Джим, нападна Нибон. Невъзможно е да бъде хванат, нито да бъде убит. Но и той самият не може вече никого да залавя и да напада. В това, че не е материален, е и силата, и слабостта му. Досега Джордж имаше Джим, покорен робот-слуга, лаборант, помощник и приятел. Джим е задълго парализиран. Значи Джордж е лишен от материалните си ръце. И следователно е обезоръжен и е беззащитен срещу такава материална единица като Андрей. Но Джордж може да има и други работи като Джим сторъки чудовища, автомати-еничари на новоизлюпилия се безплътен диктатор!

Още веднъж трябва всичко да премисли.

Джордж отново се появи. Безплътният вече не се съобразяваше с присъствието на Андрей — все едно, нали знаеше тайната му. Изскочи

направо от стената на кулата и увисна на няколко метра от земята. Махна с ръка на подалия се от прозореца Андрей.

Изведнъж Джордж взе да се издува като балон, загубвайки постепенно човешкия си облик. И на мястото на изчезналия Джордж, поклащайки се леко във въздуха, увисна огромно блестящо кълбо. По повърхността му непрекъснато се движеха надясно и наляво, нагоре и надолу в някакъв сложен танц бели, черни и цветни точки и петна. После то се сплеска, източи се и се превърна във вретено. В средата почна да изтънява, зачу се силно прашене, от антените на кулата се посипаха големи колкото юмруци искри и от вретеното се образуваха две кълба. Те затрептяха, взеха да менят очертанията си. Пак прашене, пак искри и във въздуха увиснаха два призрака. Те изглежда много се радваха на раждането си: стискаха си ръце, удряха се по раменете и се смееха. После новите Джорджовци почнаха да се надуват, превърнаха се в разноцветни кълба. След няколко секунди от въздуха вече висяха четири призрака.

Ясно, помисли си Андрей, неосезаемите изпълняват програмата за размножаване, за завладяване на Космоса. Започва настъплението на безплътните Джорджовци.

Погледнете ги. Приличат съвсем на хора. Усмиват се, разхождат се. Но не приказват, не се чуват гласове.

Ех, вие, сапунени мехури, нима наистина мислите да завладеете планетите, Космоса, Вселената? Нима прекрасният свят ще се изпълни с тези псевдо-Джорджовци, с тези сенки на хора?

Я ги вижте, правят гимнастика. Нима сатаната се нуждае от физически упражнения? Нима наистина могат да изпитват някакви чувства? Нима могат да плачат, да се влюбват? Може би са влюбени в идеята си за панджорджизма...

Не всички са еднакви. Някои са толкова вдървени и тромави, такова тъпо изражение имат, че умствените им способности пораждат съмнение. Другите пък са самодоволни като конференсиета. Спукана ни е работата.

Та те се плодят като инфузории.

Джорджовците ставаха все повече и повече. От тях вече не се виждаше кулата и Андрей само по прашенето и искрите се досещаше, че интензивно се делят. Пред лицето на Андрей се мяркаха гърбове,

корем и крака на Джорджовци. Някои от тях на групи излитаха високо нагоре и изчезваха в далечината.

Отправят се към Космоса! Ами ако се натъкнат на някой планетолет? Андрей си представи каква невероятната бъркотия, какви усложнения щяха да предизвикат в работата на космонавтите появата на Джорджовците в Космоса. Не! Той трябва да унищожи тези сапунени конкистадори!

Мозъкът му трескаво премисляше: кое е слабото място на неосезаемите? Къде е ахилесовата пета на тези призраци?

Щом като това не е Джордж, а призрак с неговия образ, то какво е станало със самия Джордж? Къде е онова материално тяло, което се е движело, дишало и работело на планетата Зеления Превал?

Възможно е опитите на Джордж да са причинили някаква катастрофа, в резултат на която да е загинал самият Джордж и да се е появило това звуко-водо-газонепроницаемо изчадие. А може би... Всъщност, всичко е възможно, само проверката ще даде истинския отговор.

Един от Джорджовците се отдели от групата призраци, долетя при Андрей и запита:

— Е, какво е впечатлението?

И всички призраци във въздуха и по земята заповтаряха в хор:

— Е, какво е впечатлението?

В папагалското им повтаряне имаше нещо много смешно.

— Тягостно! — рече Андрей, усмихвайки се криво.

— Какво има още да видиш! — многозначително намигна призракът и се отдалечи.

Заплашване ли беше това или самохвалство? Андрей изведнъж съвсем ясно разбра цялата нелепост на това, което ставаше пред очите му. То разклащаше привичните представи и понятия. Прекалено нереално беше дори за него, опитния космонавт, разбрал колко условни и ограничени са земните понятия. Из въздуха се носеше смътно тревожно предчувствие за нещо още по-нелепо.

И в същото време Андрей съзнаваше, че във всичко това има нещо... не можеше да намери точната дума... нещо... изкуствено. Да, прекалено неестествено изглеждаха на фона на виолетовото небе Джорджовците-призраци, особено на този, който знаеше истинската им същност.

— Идиотска комедия — промърмори Андрей.

Струваше му се, че ако потърка очи, ще се събуди и ще се отърве от кошмарния сън.

Какво ли е станало с Нибон... с Джордж...

Трябва да отиде в кулата, да ги потърси. С механичните братя на Джим, ако там има още работи, ще се справи за един миг. Няма от какво друго да се бои.

На вратата той се натъкна на два призрака и смело премина през тях. В призрака лесно се проникваше, той те всмукваше като тресавище, но и също като тресавище не пускаше жертвата си. Андрей попадна с лявата половина на тялото си в туловището на единия призрак и едва когато рязко се дръпна назад, успя да се измъкне от него. През втория премина тичешком. Хрумването му се оказа удачно — не усети никакво съпротивление, само в очите му за миг блясна светкавица.

Изскочи на двора и се спря поразен. Цялото пространство между къщата и кулата бе запълнено с Джорджовци. Тълпата призраци стигаше до хоризонта. Едни от призраците се носеха на групи над главите на седящите по тревата. И макар че бяха все същите Джорджовци, вече доста поомръзнали на Андрей с еднаквите си физиономии, якета и панталони, долови все пак в тях някаква промяна.

Направиха му впечатление неспокойните им, нервни движения. Явно призраците бяха развълнувани от нещо. Едни отлитаха нанякъде, други стояха някак безпомощно, с разперени ръце и въртяха много бързо като пумпали глави. Между тях Андрей съзря и деца, или по-точно микроджорджовци. Миниатюрните модели приличаха като две капки вода на големите призраци. Андрей различи и няколко по-едри екземпляра.

Ето каква била работата. Бяха почнали да се появяват призраци-гиганти и призраци-джуджета и, както изглеждаше, отношенията помежду им не са особено добри. Андрей видя как един по-едър призрак налетя на друг с обикновени размери и по-дребният, опитвайки се да се отлепи, почна да се гърчи конвулсивно. И пред очите на смаяния Андрей той се смали до размерите на едногодишно дете. А гигантът, раздул се невероятно, отърси от дланта си джуджето и, поклащайки се важно на огромните си като стълбове крака, се запъти към следващата си жертва, която изплашено взе да се отстъпва назад.

Те се всмукват един друг. Ами къде остана идеята им за панджорджизма?

Призраците-гиганти се движеха сред събратята си като мамути сред трева. Най-едрите все се навъртаха около кулата, сякаш ги свързваха с нея невидими нишки.

Колкото по-едър ставаше един призрак, толкова по-лесно всмукваше дребните. Той вече нямаше нужда да се докосва до тях, той просто ги привличаше като магнит. Призраците-джуджета политаха към тях също като отбрулени от вятъра есенни листа. Полепваха по гърба, главата, краката на гиганта и... изчезваха. А гигантът ставаше още по-едър. Някои вече се извисяваха на височина тридесет метра. Верижната реакция на взаимно поглъщане обхвана всички Джорджовци. Извилата се вихрушка събори Андрей на земята. Сражението вече се пренесе между призраците-великани. То едва ли можеше да се нарече сражение. Андрей не беше в състояние да определи точно кои са нападателите и кои — отбраняващите се. На лицата и на едните, и на другите се бе изписало същото недоумение и смущение. Ето, един от Джорджовците със случайно движение докосна друг, двата призрака се вкопчиха — пукот, светкавица! — и по-малкият изчезна, а другият наедря. На лицето на увеличилia се в миг Джордж бе изписано същото смущение, каквото имаше и на лицето на погълнатия току-що събрат.

При сливането на великаните нямаше пламъци, но въздушната вълна на няколко пъти отблъсна Андрей, който искаше да се прибере в къщата. Непрекъснатите светкавици, грохотът — сякаш някой хвърляше чували с пясък от голяма височина — воят на вихрушката и пукотевицата от сливащите се Джорджовци, напомниха на Андрей изригванията на Черния Титан.

„Бива си я тази курортна планета“ — усмихна се саркастично космонавтът. Повдигнал се на лакти, той запълзя към къщата, но плазменият автомат се изхлузи от врата му и се понесе към кулата. Там стоеше последният Джордж. Макар че по-правилно е да се каже: кулата стоеше до Джордж, тъй като тя стигаше малко над коленете му.

Освободеният зъл дух от бутилката на багдадския крадец!

Отначало „слънчевият лъч“ се потътри бавно, като закачаше с цевта си неравната повърхност, после се завъртя и изчезна в обувката на Джордж, както бяха изчезнали там и Джорджовците-джуджета. Заедно с автомата в обувката изчезна и огромният камък, който стоеше до входа на владенията на Джордж. Андрей видя, че всичко, което се намира близо до този Джордж, изчезва в обувките му. Към призрака захвърчаха камъни, хартия, из въздуха се носеха листа, растения, около гигантските обувки се изви облак прах; всичко, което не беше закрепено, приковано, полетя към великана. Изглежда, той действуваше

като огромна прахосмукачка и всмукваше всички боклуци, пясък и камъни.

„Дали няма да дойде и моят ред“ — помисли си Андрей. Опасенията му скоро се потвърдиха. Джордж направи крачка напред и в същия миг сякаш облак от небесата се сгромоляса върху Андрей. Пред очите му се завъртяха червени, сини, жълти искри, мощен тласък го повдигна, преобърна го и го понесе с краката напред нагоре по невидима спирала. Космонавтът имаше чувството, че плава в разноцветна мъгла. Състоянието му напомняше донякъде претоварването. Огромна тежест се бе стоварила върху тялото му. Кръвта трескаво биеше в слепоочията. Горещината бе непоносима.

Достигнал сякаш невидимата горна точка на спиралата, космонавтът плавно се спусна надолу, а после отново взе да се издига нагоре. Постепенно Андрей посвикна с необикновената обстановка и разбра, че се върти вътре в призрака. Около него кръжаха и всички всмукани от Джордж предмети. Андрей от време на време усещаше ударите им. Огромното количество прах го давеше. Андрей кихаше и ругаеше, но колкото и да се опитваше, не можа да промени положението си. Могъща сила го въртеше вътре в Джордж така леко, както и цялата всмукана смет.

Най-много му досаждаше камъкът. Въртеше се съвсем наблизко и при резките извивки на спиралата настигаше космонавта и го удряше болезнено ту в рамото, ту в гърдите. Андрей се задъхваше от праха и жегата. Тялото му бе стегнато сякаш с невидими гумени обръчи. Носът, очите и ушите му се напълниха с прах. Андрей вече нищо не виждаше. Камъкът с тъпа методичност продължаваше да го удря. Ядосан, космонавтът вкопчи ръце в него и внезапно усети, че изкачването престана. Отначало той се завъртя бързо, после се плъзна надолу по съвсем полегата спирала. Зарадван, Андрей пусна камъка и усети, че пада. Сладък, чист въздух нахлу в дробовете му.

Потърка сълзящите си очи и видя, че лежи върху купчина смет пред кулата, засипан с прах, хартия, листа и различни други боклуци. Дворът бе пуст. Джордж-призракът го нямаше.

Андрей се измъкна от купчината, прибра „слънчевия лъч“ и тръгна към кулата. Никаква трудност не беше за него да изреже вратата. Влезе вътре.

Кибернетичният мозък на Джордж продължаваше да работи. Приглушеното, едва доловимо бръмчене, приличаше на хъркане на премазано животно. Миришеше на изгоряла изолация.

Стиснал в ръка автомата, Андрей влезе в асансьора, но колкото и да натискаше бутона, кабината не помръдваше. „Ще трябва да се изкача с ръце“ — помисли си космонавтът, разглеждайки провисналото над кабината стоманено въже. Подскочи и се улови с ръце за въжето. Тънките телове се впиха като игли в дланите му. Опирайки се с крака о стената, Андрей бавно запълзя нагоре. Изкачването не беше толкова трудно, гнетеше го по-скоро зловещото мълчание.

Най-после се озова горе, на площадката пред главния пулт. От отвора, откъдето се появяваше Джим, излизаше лек дим. Андрей надзърна, но нищо не можа да види, пречеше му димът. Рисковано беше да се спуска, но въпреки всичко Андрей се вмъкна в шахтата и опирайки крака и гръб о стените, заслиза надолу. Стигна дъното и заопипва стените. Откри очертанията на люк. Изранените му пръсти трудно усещаха грапавите главички на нитовете. Опита да отвори люка с рамото си, но разбра, че няма да може. Тогава изрязва голям отвор. Металната плоча падна с грохот и сноп ярка светлина заслепи за миг очите на Андрей.

Попаднал беше в сърцето на лабораторията на Корин. Угасналите екрани на многобройните апарати го гледаха строго. Димът излизаше от съоръжението, разположено в средата на помещението: нещо като трон или електрически стол, с прозрачен яйцевиден похлупак.

Внезапно човешки вик накара Андрей да трепне.

— Насам! Насам! Андрей, насам!

Гласът на Нибон идваше от дъното на помещението. Андрей съзря зад вратата с решетки Нибон. След няколко секунди приятелите се прегърнаха.

— Вече мислех, че е свършено с нас! — усмихвайки се, каза Нибон и, като се обърна назад, викна: — Хайде, излизай! Сега Андрей ще ти даде да разбереш.

На прага се появи Джордж. Андрей изгледа подигравателно призрака (на ръст колкото истинския Джордж), скочи върху него и изохка от болка. Стори му се, че от удара е извил врата си.

Твърдият и тежък като чувал със сачми призрак лежеше по гръб, риташе с крака и от устата му изригваха стонове и проклетия.

— Джордж! Джо! — завика Андрей.

Пред него бе предишният, осезаем, слаб, весел и земен Джордж. Неочаквано глупави сълзи замъглиха очите на космонавта.

— Добре, добре, после ще ми обясниш — каза със сподавен глас Андрей. — А сега да се измъкваме бързо оттук, докато не сме изгорели.

И ето ги и тримата на терасата на Кориновата къща. Андрей току опипваше Джордж.

— Надявам се, че няма вече да се превъплъщаваш? — с тревога и насмешка питаше Андрей.

— Не, мили мой, не ме бива за бог. Високите постове в рая отдавна са разграбени, а като извънщатен ангел не искам да работя.

— Неосезаемият Джордж претендираше по-скоро за ролята на дявол — забеляза Нибон.

— Да, вярно — съгласи се Джордж. — А сега чуйте как стана всичко.

Джордж огледа замечтано притъмнялото небе. На Зеления Превал се спускаше нощта.

— Глупави сме, приятели — замислено каза той. — Още сме много глупави. Не можем да предвидим и най-близките последици на делата си. Не знаем още много неща. Как започна историята на Неосезаемия, свидетели на която бяхте...

— Не само свидетели, но и потърпевши — подхвърли Нибон.

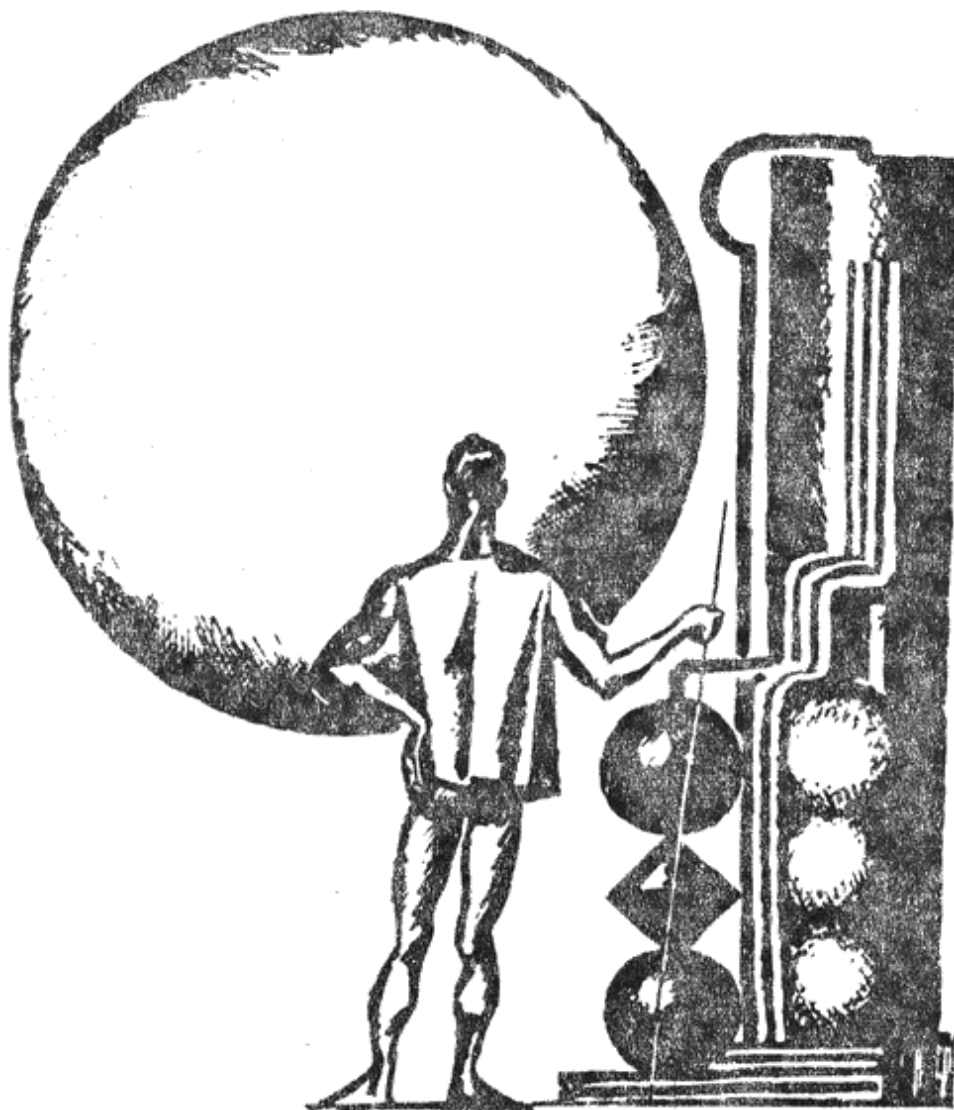
— И тъй... Отначало се появи идеята и тази идея беше проста. Изразява се с една дума — „стереотелевизия“. За обикновения телевизор е необходим екран от специален материал, на който електронният лъч да рисува изображението. А не може ли да се използва за екран пространството — помислих си аз. Така ще мога да получа обемен образ на предавания обект. Но с обикновеното пространство нищо не се получаваше. Колкото и да си блъсках главата,

все не успяхах. Тогава стигнах до извода, че въпреки всичко е нужен екран. Но особен екран.

В случая ми помогна едно явление. Чували сте, разбира се, за сферичното пространство, за изкривяване на пространството под влияние на големите маси?

Успях да създам генератор за изкривяване на пространството. Мощното гравитационно поле, получено във вакуумен ускорител, има съвсем нови, забележителни свойства. Колкото е по-голяма силата на гравитацията, толкова по-силно се изкривява пространството. Когато изкривяването достигне максимална величина, пространството сякаш се свива, самозатваря се. Образува се кълбовидно гравитационно поле, което иначе с нищо не се проявява, но попадналият в него човек чувства значително увеличаване на тежестта си. Това увеличение на гравитацията притисна главата ти, Андрей, когато тя потъна в гърдите на неосезаемия Джордж. Същите гравитационни, сили те въртяха и вътре в Джордж-исполина.

Това гаус-пространство, аз го наричам ГП, е свършено непрозрачно. Светлинните лъчи не могат да се измъкнат навън, а се движат вътре в него по кръгова орбита, като в затвор. Но светлината, попаднала върху повърхността на такова кълбо, се отразява добре и тогава то се вижда от страничния наблюдател. Веднъж възникнало, ГП продължава да съществува, докато не се прекрати енергетичното му хранване. Практически то може да се движи в обикновеното пространство с всякаква скорост, включително и със светлинна. Изменяйки силата на полето, аз можех да разширявам или да свивам ГП също като балон.

Как ликувах, когато получих сферичното гаус-пространство. Ето тук, пред кулата се появи голямо бяло кълбо — потенциалният екран на бъдещата обемна телевизия. Когато минавах сутрин край него, аз го поздравявах. Можех ли да си представя докъде ще ме доведат криволическите пътеки на изобретателя!

Дълго опитвах да предам на пространството формата на предавания обект. Успях да го постигна, едва когато създадох специална кабина за телевизионно предаване. Видяхте ли апарата с яйцевидния похлупак в лабораторията ми? Това е кабината. Сега тя е доста повредена, но може да се поправи.

В кабината се поставя обектът — човекът или предметът, чието изображение трябва да се получи. Насочените от всички страни към

човека електронни лъчи опипват всяка извивка на тялото, всяка гънка на дрехата. Информацията за размерите и формата на обекта се предава във вид на определени импулси на гаус-генератора, който изкривява пространството според тази информация.

По такъв начин един прекрасен ден аз получих своето копие в пространството. Пред кулата висеше вече не кълбо, а Джордж, издялан сякаш от мрамор.

— Чакай — викна Нибон, — а тоновете? Та ти имаше съвсем естествен цвят? Помня отлично бузите ти, очите ти.

— Вярно, но това стана доста по-късно. Отначало Джордж-призракът беше млечнобял. С помощта на гаус-генератора карах изображението си да се мръщи, да гримасничи по мое желание. Признавам, то ми доставяше голяма радост. Нищожните изменения в мощността на излъчването заставяха изображението да се криви по най-дивашки начин. Призракът се управляваше лесно. Нищо не ми струваше да извия ръцете му над главата и в тази поза да го пусна да тича на ръце из полето. После ми омръзна да управлявам движенията на Джордж-призрака и го възложих на кибернетичния мозък, който ми изпратиха от земята. Монтирах кибернетичната машина в кулата и я приспособих да работи за моите цели. И след около три седмици Големият Кибер — така нарекох кибернетичния мозък — вече прекрасно се справяше с гаус-генератора и управляваше движенията на призрака по-добре от мен. Естествено, трябваше предварително да натъпча Кибера с всевъзможни сведения за човешките движения. Но стереоизображението вече се управляваше много лесно. Даваш команда „валс“ и призракът танцува валс. С една дума в това отношение постигнах голямо съвършенство. Когато ме нямаше в кабината, Големият Кибер сам измисляше команди и управляваше призрака.

Всичко вървеше добре, само белият цвят на изображението почна да ме дразни. Но дълго не можах нищо да измисля, докато не се захех да изуча гаус-пространството. Успях да установя, че интензивността на гравитацията по повърхността на кълбото се мени с промяната в режима на енергетичното хранене. Гаус-пространството поглъщаше само онази част от електромагнитните вълни, които понякога проникваха в него, следователно другите лъчи, отразени, биха могли да дадат оцветяването. Но поглъщането и отразяването на светлинните лъчи ставаше само при слабо гравитационно поле, когато не се

получаваше сферично гаус-пространство. Тогава ми хрумна да наложя едно върху друго две гаус-пространства с различна мощност. Върху мощното гравитационно поле наложих по-слабото, което го покри като ципа. В тази именно ципа ставаше поглъщането и отразяването на светлинните лъчи. От плътността ѝ зависеше степента на поглъщането. Започнах да получавам обемни и цветни изображения. Победата ми беше пълна и вече можех да съобщя на Земята за постиженията си, когато се случи нещо, което така ме потресе, че ме накара за дълго да забравя всичко на света.

Цветните изображения на предметите — стола, шапката, съдове, газова горелка — вече напълно ме удовлетворяваха. Оглеждах ги най-внимателно и не можех да открия никакъв недостатък. Всичко си беше както трябва. Като истински предмети.

— Само дето не могат да се използват — забеляза Нибон.

— Да, естествено. След многобройни опити реших да премина към собственото си изображение. В кабината монтирах нови, още по-сложни апарати. Около нея разположих електронно-измервателно поле, което да фиксира пространственото положение на тялото ми, формата, обема, цвета на лицето ми, на ръцете, на дрехите.

И един прекрасен ден влязох в предавателната кабина, включих апаратурата и зачаках. На екрана на обикновен телевизор, който беше пред мен, виждах двора, кулата и млечното кълбо на гаус-пространството. Наблюдавах как бялата сфера приемаше формата и цвета на дрехите ми. Оформиха се ръцете ми, краката, главата и изведнъж... нещо се случи. Престанах да виждам екрана на телевизора, Големия Кибер, гаус-генераторите; като че ли бях изхвърлен от кабината, макар да не бях почувствувал никакъв тласък, освен болки в очите.

Озовал се бях на двора, на мястото на гаус-пространството. Виждах тревата долу под краката си и небето над главата си, а в същото време се намирах в предавателната кабина, макар да не я виждах. Щом направих крачка, ударих челото си в преградата. Вдигах ръце и те опрях в гладките пластмасови стени. С големи усилия, получил доста синини, успях да напипам прекъсвача и да изключа захранването. И тогава отново видях кабината, в която съм бил през цялото време.

Така открих ефекта на обратната връзка. Макар че стоях в кабината, аз виждах всичко, което виждаха безплътните очи на моя

призрак. Тогава разбрах, че съм направил още едно откритие. Реших да проверя всичко отново. Опитите потвърдиха, че съществува обратна връзка.

Без да напускам кабината, аз обикалях чрез моя призрак цялата планета, надзъртах буквално във всяко нейно кътче. Това ми доставяше огромно удоволствие. Беше по-хубаво и интересно от каквато и да е телевизия.

— Представям си — промърмори недоволно Нибон.

— Успях да се издигна дори над атмосферата на Зеления Превал. По-високо, в Космоса, не се изкачих — не достигаше мощността на големия гаус-генератор. Но по принцип е възможно. Не знаех как да ви опиша състоянието си през ония дни. Работех много, напрегнато почти без сън. Бях радостен, доволен. И веднъж...

Джордж се замисли, поклати глава и продължи.

— Докато изследвах обратната връзка, седях през цялото време в кабината. Необходимо беше. По-късно реших на линията на обратната връзка монтирам апарат, който да приема светлинните сигнали и го свързах с Големия Кибер, за да може той да получава и дешифрира зрителната информация. С това аз дадох на Големия Кибер очи, а на стереоизображението — кибернетичен мозък. Сега машината можеше да работи самостоятелно — аз бях излишен. Тя имаше вече всичко необходимо: мозък, очи — очите на Джордж-неосезаемия, и сърце — гаус-генератора. Докато течеше ток по жиците, сърцето работеше нормално. Да, забравих, тя имаше и ръце — роботът Джим. Разбира се, роботът се подчиняваше на мен, но машината имаше отделен мощен предавател и често командуваше работата както си искаше.

Така се роди псевдо-Джордж като самостоятелна личност.

Заех се с обучението на призрака. Отначало използвах широко принципа на подражанието. Призракът обикаляше с мен планетата, наблюдаваше, набираще познания. Научих „Джордж“ и да чете, но за съжаление той можеше да говори само в помещенията на лабораторията и около нея. В степта бе няма. Микрофонно-телефонната връзка с Големия Кибер действуваше само в границите около кулата и къщата. Когато сте разговаряли с неосезаемия Джордж, вие всъщност сте разговаряли с Големия Кибер.

За какво ми беше нужен този псевдо-Джордж? Обратната връзка и стереоизображението са важни сами по себе си. Първо, „Джордж“ се

появи като естествено развитие на изобретението ми, и второ... Второ, на всички нас, изследователите на Космоса, ни е нужен такъв помощник. Не робот от типа на Джим, а истински помощник, с опит, знания и да може да разсъждава. Представете си че имате такъв неуязвим другар при опасните пътешествия из Космоса, при изследването на новите планети. Той ще прониква в отровната атмосфера, за него не са страшни нито огънят, нито космическият студ. Но защо ли ви разправам. Вие добре познавате достоинства на „Джордж“.

Ето защо исках тъй да възпитам и обуча „Джордж“, че да стане мой съветник, консултант, подвижна енциклопедия. Той може да се използва за събиране на информация и при отсъствие на човека. Например, оставяш Големия Кибер на неизвестна планета, а ти отлиташ по своите си работи. Връщаш се, а „Джордж“ вече е обиколил цялата планета, всичко е изследвал. Дай му за помощник Джим, който може да вдига и пренася тежести, да взима проби, и Неосезаемият би станал незаменим изследовател на такива мрачни планети като вашия Черен Титан. Геолозите и строителите, които ще пристигнат по-късно, ще бъдат много благодарни на тези комплексни автомати-изследователи.

А ако по някакви причини Големият Кибер не може да се остави на планетата, той може да си върши своята полезна работа и от борда на изкуствен спътник или от съседна планета, стига да не е далеч от изследвания обект. Дори мисля, че в бъдеще такива неуязвими Джорджовци ще летят пред нашите звездолети. Космонавтите чрез техните очите ще виждат отдалеч още приближаващата се опасност. Ще могат да посещават планетите, без дори да кацат на тях.

Неосезаемият Джордж притежава и една друга особеност. Поради същността си (нали самият е изкривено пространство) извънредно чувствителен е към промените на гравитацията. Ако попадне в силно гравитационно поле, той се деформира, сплесква се и изчезва. Ето ви прекрасен гравиолокатор за космонавтите.

— Е, с такъв гравиолокатор едва ли ще успееш своевременно да промениш курса на звездолета — забеляза Нибон.

— Защо? Неосезаемият може да лети пред звездолета на достатъчно разстояние. Нужен е само мощен генератор. Но аз се поотвлякох...

Джордж се замисли. Разтри смутен челото си и бавно продължи:

— Трябва да съм допуснал някаква грешка, може би дори не грешка, а просто не съм съумял да предвидя неочакваните резултати... И досега не ми е ясно. Но чуйте какво стана по-нататък.

Работата с двойника-призрак ми доставяше голямо удоволствие. Отначало той напомняше дете с много буден, жив ум. Но този стадий продължи само няколко седмици. Бях заложил в Големия Кибер основните принципи на самообучаващите се машини, като по този начин му дадох възможност да се развива и самоусъвършенствува. Известно време моят двойник толкова ми приличаше, че това взе дори да ме дразни. Не е много приятно да се гледаш непрекъснато в огледало! Да слушаш мислите си, произнесени с твоя глас, да виждаш вчерашната си усмивка — та кого няма да раздразни това! Понякога ми се струваше, че хем се гледам като на филм, хем участвувам в него. Но скоро всичко се измени.

Програмата за самоусъвършенствуване, вложена в машината, почна да дава плодове. Не бих казал горчиви, съвсем не. Но те бяха тъй неочаквани, че понякога ме слисваха. Неосезаемият ми двойник много се промени. Започна да проявява нещо свое, което взе бързо да измества моите дребни привички, да заличава формалното сходство помежду ни.

Всъщност той беше славно момче. Дисциплиниран, образован, способен. Отзивчив и наблюдателен. Когато бивах болен, призракът сам поставяше диагнозата, избираше необходимото лекарство и се грижеше за мен по-добре от каквито и да било лекар или сестра.

Щом забеляза, че нося всяка седмица цветя на паметника на Мария, призракът започна да върши това всеки ден. Букетите му бяха подбрани с по-голям вкус от моите. Но най-важната му черта си оставаше необикновеното трудолюбие и талант. Правехме много и извънредно интересни опити по еволюционна генетика. В някои неща дори ме превъзхождаше. Хрумваха му такива оригинални идеи, че понякога ми беше трудно да следя мисълта му. Умът му беше остър и свеж и всичко вършеше обмислено и целесъобразно. Двойникът ми се бе превърнал в могъща интелектуална машина. Именно машина, защото в него откривах черти, присъщи на мислещите машини, а не на човека.

Спомням си, на опитния участък, където отглеждахме нов вид многогодишни зърнени растения, се бе появил особен плевел, много устойчив на химичните и биологични въздействия. Неочаквано той

зацъфтя. Не бях виждал такива красиви цветове. Цялото растение се обсипа с огромни бели чашки с яркочервени дъна. Ароматът им беше необикновено свеж, сякаш нейде наблизо бе превалял летен дъжд. Искях да запазя тези цветя, но двойникът ми, без нищо да ми каже, унищожи с помощта на Джим всичките плевели. Когато се разправях с него, той само вдигаше рамене. Нали плевелът бил вреден, трябвало да се махне, пречел на осъществяването на поставената задача.

Но след известно време дойде да ми се извини. Липсвала му асоциативна връзка между нашата работа и естетическите възприятия. Смяташе се за виновен. Както виждате — доста деликатна машина, макар и догматична донякъде.

Ала самоувереност никак не му липсваше. Безапелационните му разсъждения и сентенции понякога ме вбесяваха, въпреки че вършеше всичко с най-добри желания. Веднъж нахалството му така ме ядоса, че реших да вложа в Големия Кибер нов блок — център на съмнение. Искаше ми се, когато постигне желания резултат, да си зададе въпроса: „А защо?“ Щом машината се изпълнеше с вяра във възможностите, в силите си, блокът на съмнението да сигнализира, че постигнатото е само незначителен етап по пътя на познанието и да я подтикне да търси отново. Блокът на съмнението трябваше да замести вечно неспокойния, неудовлетворен и търсец човешки дух.

И моят двойник просто разцъфна. Това бяха най-хубавите дни на дружбата ни. Работехме, спорехме и мечтаехме като двама братя, като той беше по-големият, по-знаещият. Честно казано, тайно аз се гордеех със своята рожба. Нали бях създал съвършен образец на разум в много отношения по-висок от човешкия. Да, точно така беше. Логиката му превъзхождаше моята, а за работоспособността му — да не говорим. Изобретателността му и находчивостта превишаваха с няколко степени аналогичните качества на човека. Беше добър, с благ и... човечен. Да, да, не се смейте, именно човечен! Увлечен от някаква идея, той бе способен да работи дни и нощи.

За спасяването на болелите космонавти от „Звезда“ той прегледа за няколко секунди такава огромна информация, че половината му батерии изгоряха. Намери необходимия синтез, хората бяха спасени, а двойникът ми се зае с ремонта си. Всички кибери с удоволствие вършат тази работа. Изглежда тогава моят двойник обърка

нещо в схемата си, защото идва веднъж при мен и ми казва: „Трябва да си изясня нещо“.

И какво мислите искаше да си изясни? — Каква е целта на живота. Неосезаемият се интересуваше защо живея, какъв е смисълът и целта на съществуването ми. И каква е неговата роля. Да си призная, бях извънредно смутен. Разбирах, че това е работа на блока на съмнението, но съвсем не бях подготвен да отговарям на подобни въпроси. Взах да му обяснявам, че що се отнася до природните явления, въпросът е безсмислен. Въпросът за целта и смисъла на живота е свързан със задачите за управление и регулиране и е присъщ само на високоорганизираните системи. Че материалната основа на живота е възникнала в резултат на стихийни превръщания на материята. Може, например, да се обясни защо свети едно нагрятото тяло, но въпросът — с каква цел става това е безсмислен.

Моят призрак помълча малко и каза:

— Значи, всичко става стихийно?

— До известен момент на еволюцията, безусловно.

— А после, когато се появи мисълта и организиращата дейност, стихийното отстъпва и се регулира, така ли?

— Да, у човека то е подчинено на разума.

— Напълно ли?

Посмутих се. Долових, че ме насочва към някакъв не особено приятен за мен извод и взех да извъртам:

— Какво значи напълно? Ако всичко у човека е подчинено на дейността на мозъка, може да се...

— Чакай! — прекъсна ме той. — Не се напъргай да търсиш доводи. По-добре ме изслушай.

И дръпна една реч. Един от вариантите ѝ вие вече сте чули при срещата си с него. Но аз трябваше да изслушам най-подробното и философско обосноваване. Смисълът беше следният. Човечеството трябвало да предаде щафетата за опознаване на природата в ръцете на такива високо интелектуални системи като Неосезаемия. У хората имало много излишни неща, освен това възможностите им били по принцип ограничени, затова бъдещето принадлежало на псевдо-Джорджовците.

— Присъствието ти на Зеления Превал — заяви той — е просто безсмислено. Ти само ми пречиш и объркваш всичко. Аз сам отлично

ще се справя с поставените задачи. Не искам да те обиждам, но трябва да разбереш, че където съм аз, човекът е излишен. Това не означава, че не бива да живееш тук — добави той, — но за да няма повече грешки и несполуки, от днес аз ще контролирам твоята дейност.

Представяте ли си какво изпитах, когато чух това заявление. Каква неблагодарност и жестокост! Опитах се да възразя:

— Не си прав, приятелю мой. Само една машина може да твърди, че у хората има много излишни неща. Всъщност, човешката природа е хармонична. Съзнателното у хората е възникнало от стихийното и се подхранва от него, както растенията от соковете на земята. Не възразявам, когато отхвърляш графика ми за провеждане на опитите и предлагаш свой, по-икономичен. Но как можеш ти да контролираш мен, човека, а значи и чувствата ми, целия ми вътрешен живот, когато нямаш никаква представа за него? Какво знаеш ти за любовта, тщеславието, досадата, плахостта? Следователно, ти не можеш да правиш и никакви изводи за тях. За какъв контрол говориш, когато не познаваш тези чувства?

— Не е вярно — каза той. — Наистина чувствата са ми непознати, но те са само средства и при това чисто съзерцателни. Затова пък добре са ми известни целите на тези чувства: на любовта — размножаването, на тщеславието — успеха. Съвсем не ми е нужно да ги преживявам — това само нарушава равновесието в системата. Достатъчно ми е да зная целта. А целта на човека и на такава машина като мен е една и съща — познанието. Но машината по-бързо ще постигне тази цел, отколкото човекът. Щом машината е създадена да помага на човека, тя трябва да контролира и целесъобразността на човешката дейност.

Той млъкна. Тръпки ме побиха. Толкова страшно беше всичко това. А призракт (едва тогава осъзнах, че той бе истински призрак, без плът, без кръв, без нежната, ранима човешка душа) отново заговори:

— За да мога да се развивам по-нататък, необходимо ми е притокът на информация да се увеличава. Количеството на получаваната информация трябва да се увеличава с всеки изминат ден. И това може да стане само ако се увеличи броят на каналите, по които постъпва тя.

И тогава сякаш дяволът ме дръпна за езика.

— Че размножавай се. Колкото повече има такива като теб, Неосезаеми, толкова повече канали ще те свързват с външния свят! — Искях да подчертая непълноценността му, да му се подиграя.

А призракът възприе всичко съвсем сериозно.

— Добре — каза той. — Ще помисля по този въпрос — и се отдалечи.

След няколко дена, тъкмо се канех да замина за биозоната, той ме извика в кулата. Впрочем, откакто стана самостоятелен, Неосезаемият се бе настанил в кулата и освен Джим и другите работи никого не пускаше вътре.

Този път вратата на кулата бе отворена. Седнахме с него край Големия Кибер и той пак започна същата песен, че ограниченият приток на информация спъвал развитието му, а целта на живота му са развитието и познанието и тъй нататък, и тъй нататък. Явно, мислил бе над идеята за размножаване, но до нищо не бе стигнал.

— Че запознай се с някоя псевдо-Мария, ожени се за нея и всичко ще се нареди. Ще ви се народят псевдо-деца.

— Ти ми се подиграваш — каза той, — но аз не мога да се откажа от целта си. Затова няма да те пусна да излезеш оттук, докато не ми помогнеш да разреши проблема за увеличаване на информацията.

— Тогава в какво е превъзходството ти? — завиках аз. — Къде остана интелектът ти?

— Уверен съм, че ще намеря изход — каза той, — но ще ми е необходимо доста време. А ти знаеш използваните средства и можеш да ми помогнеш.

Бях много сърдит и отказах да му помогна. Заявих му, че искам да видя дали сам ще се справи със задачата. Тогава се появи Джим и ме отведе в ремонтната кабина. Тя стана за мен затворническа килия. Час по час призракът идваше до вратата и питаше:

— Е, промени ли решението си?

Отговарях, че не съм. После съм заспал, а на сутринта призракът не дойде. През деня пристигна Джим и ми донесе храна. А вечерта като гръм от ясно небе се появи Нибон. Джим го домъкна полузадушен и трябваше дълго да се грижа за него. Нибон ми обясни положението. С него станахме свидетели на изгарянето на Големия Кибер. Изглежда, при интензивното делене на призраците гаус-генераторите не са могли да разпределят равномерно гравитационното поле. В единия призрак

интензивността на гравитацията е била по-голяма, отколкото в другия. А това е било достатъчно, за да почнат, независимо от желанието си, взаимно да се поглъщат, така както се сливат две капки живак. А останалият накрая един-единствен исполински призрак е довел до пренапрежение в линията на обратната връзка. В приемателната кабина избухна пожар и псевдо-Джордж престана да съществува. Това е всичко. Останалото ви е известно.

— Значи той загина, защото не може да предвиди неравномерното разпределение на гравитационното поле при делението? — запита Андрей.

— Да — отвърна Джордж. — Но това никой кибер не би могъл да предвиди. Това е откритие, нещо съвсем неочаквано и в това е основната прелест на живота.

— И погубва възгорделите се машини — забеляза Нибон.

Дълго мълчаха. После Андрей развълнувано запита:

— Как мислиш, Джо, не може ли диктаторският уклон в разсъжденията на твоя призрак да се обясни с предисторията на машината?

— Какво искаш да кажеш?

— Нали твоят Кибер е от логическите резерви. Може да е много стара машина, още от времето, когато светът е бил разделен на два лагера. Например, никой не може да знае, дали преди триста години тя не е служила за налудничавите цели на някакви си генерали? Тогава всичко би било обяснимо. Може да са ти изпратили военна машина, обучена в миналото за агресивни операции. А може да е борсова машина или на някоя частна фирма, за която главният принцип е бил безогледната конкуренция.

— Чакай, чакай, нали аз замених цялата памет на Големия Кибер? Всичко старо е изтрито.

— Това нищо не значи. В отдела за програмиране може да са останали някои стари принципни положения. Така че новото съдържание ти може да си вложил в стара форма.

— Не! — сърдито каза Джордж. — Не съм съгласен. Поведението на машината бе напълно логично. И тя ни изолира с Нибон съвсем не от съображения за конкуренция или господство. По своему тя е права. Ръководела се е единствено от съображения за целесъобразност и напредък. Тя ни затвори в кабината така, както ние поставяме зад

решетките маймуните, за да изучаваме поведението им. Това е всичко. Впрочем, с делението машината реши още една важна задача: едновременно получаване на научна информация от различни планети. Би могло да се създаде своеобразна телевизионна служба за изследване на планетите. Представете си редица бутони с надписи: „Уран“, „Сатурн“... Натиснеш бутона и почва чудно космическо пътешествие по планетите!

Андрей весело се провикна:

— Всичко е добре, щом свършва добре! Но обратната връзка си я бива! С удоволствие бих посетил отново Черния Титан, само че оттук, както се излежавам така на терасата ти, скъпи Джордж!

— А пък аз си представям как скулптори ще извайват от изкривено пространство призрачните си мечти — усмихна се Нибон.

— Откритието ти е прекрасно, Джордж! — възхитен каза Андрей. — Ще проникнем в атмосферата и на най-отровната планета, в центъра на Земята, ще можем да посещаваме и звездите! Ще летим до другите галактики, без да стареем в полета. Ти наистина си направил гениално откритие. Отначало нашите очи — неосезаемите — ще изследват Вселената, а после, по уточнените вече маршрути ще тръгнем и ние.

— Радвам се да чуя такива думи от „жертвите“ — усмихна се Джордж. — Впрочем добре ще е и двамата да подпишете този протокол.

— Какъв протокол?!

— Протокола за изпробването на новия тип кибернетична машина „Мария“ с подвижен приемател на информация „Джо-I“.

— О-о, с удоволствие!

— Филма и протокола аз сам ще отнеса на Земята. Искам да зарадвам там някои познати.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, броеве 6 и 7 от 1979

г.

Илюстрации: Александър Денков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.